

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ET PAR BLADE

AF

MATZ JENSEN PROMMUS

OG HANS DESCENDENTERS

HISTORIE

VED

V. HOSTRUP SCHULTZ

TRYKT SOM MANUSKRIFT

KJØBENHAVN

J. H. SCHULTZ' UNIVERSITETSBOGTRYKKERI

1900

ET PAR BLADE
AF
MATZ JENSEN PROMMUS
OG HANS DESCENDENTERS
HISTORIE

VED
V. HOSTRUP SCHULTZ

TRYKT SOM MANUSKRIFT

KJØBENHAVN
J. H. SCHULTZ' UNIVERSITETSBOGTRYKKERI
1900

Naar jeg har besluttet mig til at udsende dette lille Hæfte, der omhandler den nu her i Landet paa Sværdsiden uddøde Familie Proms Historie, mener jeg at burde ledsage det med et Par Ord til Begrundelse for, at jeg lader et Arbejde, om hvilket jeg selv ved, at det kun er rudimentært, komme frem.

Da jeg for et Par Aar siden begyndte at indsamle Materiale til vore Ascendents Historie, havde jeg ingen Anelse om, hvor stort det Arbejde var, som jeg indlod mig paa, og troede, at det forholdsvis hurtig kunde føres til Ende. Men alt som det skred frem, fik jeg mere og mere at se, at hvis der skulde blive noget blot nogenlunde nøjagtig og fuldstændig ud af det, vilde det kræve lange Tider og mange Undersøgelser, inden jeg fik blot Materialet samlet, end sige, til jeg kunde faa det bearbejdet og gjort færdig til Tryk. For at nu de ikke faa, til hvilke jeg har henvendt mig om Oplysninger, og som beredvillig har ydet mig saadanne, dog kan se, at Sagen ikke helt er lagt ad acta, er det, at jeg har besluttet mig til allerede nu at lade et lille Afsnit trykke.

At jeg har valgt Familien Prom ligger i, at jeg mente, at det var en Gren, over hvilken man, allerede paa det Stadium, til hvilket jeg var naaet, kunde faa et nogenlunde fyldigt Overblik, men aldeles ikke fordi jeg mener, at jeg til dens Historie har faaet samlet alt det Materiale, der kan skaffes tilveje, ligesom jeg i dette lille Hæfte heller ikke har medtaget andet, end det, der ved ganske faa Tilføjelser til Kilderne, kan give et nogenlunde let læseligt hele, medens jeg har udeladt alt, hvad der krævede mere selv-

stændig Arbejde fra min Side. Man vil saaledes se at jeg slet ikke her har prøvet paa at give nogen Karakteristik af Familiens enkelte Medlemmer, ligesom her væsentlig kun er medtaget Oplysninger om de fire, der have været Præster, medens de øvrige kun i forbigaaende ere nævnte.

Skulde nogen, hvem dette lille Skrift falder i Hænde, se sig i Stand til at give mig Oplysninger og Vink, modtager jeg dem selvfølgelig med Taknemlighed, og jeg beder om, at man ikke vil bedømme det som noget fuldt færdig, men kun som et Skelet om hvilket Billedet af Familien skal formes.

Hellebæk i Maj 1900.

V. HOSTRUP SCHULTZ.

I Aaret 1638 dimitteredes der fra Slagelse Skole en ung Mand, Madtz Jensen Prommus, til Universitetet. Hvem hans Forældre var vides ikke, og hans Skolegang har vel været ligesom saa mange andres; han har i de sidste Aar været Løbedegn. At han har bestridt Degnekaldet i det Sogn han senere blev Præst i, kan ikke bevises, men i en Optegnelse i Vester Flakkebjerg Herreds Præstebog, hvori han nævner Degnens Indtægter, sporer man ligesom Mandens egen Erfaring. Der er ingen Degntrave eller Rente deraf, men Lønnen er aarlig en opmaalt Skæppe Byg af hver bosiddende Mand og desuden 2 β (af de som fromme og godvillige ere 4 β , 6 eller 8). Alle Bomænd give 10 Æg om Paasketide uden de i Rosted, der give 20 Æg. Husmændene i Almindelighed give ikkun hver 5 Æg.

Naar Degnen fra Skolen til Academiet dimitteres, haver Sognefolket af gammel Tid givet ham hver efter Formue „et flæskebøste somme et faarelaar, et brød, en Ost, oc andet till spise; desforuden 2 skilling eller 4.

Hvilket alt sammen her saa vel som i andre nærliggende Sogne synes som en Rettighed aarligen at være udgivet. Men er forkommen af deres Uaktsomhed, som det vedkom at have Opsyn.“

Hunderup anfører i sine Meddelelser om „Lærerstanden ved Slagelse Skole“ at Mads Jensen samme Aar

han deponerede blev Hører, medens nedenstaaende Kaldsbrev først lader ham studere 3 Aar ved Universitetet inden han vendte tilbage til Slagelse.

Da Hr. Simon Christensen var død (⁴/₁₁ 1645) udstedtes følgende:

„Vi effterskreffne M. Jacob Pedersøn Sogne Præst till Hyllested oc Wentzloff Sogne oc Provst i Vester-Flackebiergs herredt, Hemming Christensøn i Rosted, Hemming Pedersen i Bøstrup, Oluff Lavritzen ibid. Ogger Lavritzsøn i Sørby Udvalde aff menige Sognemænd udi Sørby Magle Sogn samt Peder Jens^s udi Kirkerup, Jep Hans^s i Borup, Jep Jensøn ibid samtyct Kaldtmænd aff Kirkerup Sogn kiendes oc giøre vitterligt for alle med dette vort obne breff att efftersom Gud Almægtigste haffer ved den timlige død hedenkaldet fra os Hæderlig og Vellærdt Hr. Simon Christens^s her till dags vor K. Sogne Herre. Da haffue vi effter Guds Ord, oc vor Christlige Kirkes Ordinantze først giort vor flittige bøn till Gud med menige Sognemænd, oc siden hørt os om en god skickelig person att bekomme, som vil kunde betienne samme Kircke kald, Gud till ære oc os fattige Sognemænd till saligheds hiælp oc trøst. Och da effterdi os aff Guds forsiun er forekommen denne Hæderlige oc Vellærde person Madtz Jenssen som haffuer studeret paa Højlofflige Kiøbenhaffns Universitet paa 3 Aars tid haffuer oc derfra forhverffued sig gode Vidnesbyrd om sin lærdom oc gaffuer oc paa fembte Aars tid siden tient ungdommen med lærdom oc optuctelse udi Slagelse Schole for en hører oc imidlertid forhverffuedt sig aff fromme oc fornehme folck it got naffn oc rycte for sin ærlige omgængelse oc leffnet. Oc samme person nu haffuer ladet sig høre her hos os, saa hans tieneste oc gaffuer haffuer os oc befaldet gandske lig forhaabendes, at det maatte komme Gud till ære oc samme christne Menighed till Saligheds gaffn oc Under-

visning. Da haffuer vi samplig paa den Christne Menigheds vegne oc menige Sognemænds I den H. Trefoldigheds naffn udvaldt oc kaldet forⁿ Madtz Jensen till att være oc bliffue vor rette Sogne Herre oc siælesørgere os at forestaae med Guds reene hellige och salige ord, oc de høiværdige sacramenters rette brug, med all anden christelig omgængelse, saa vi loffuer oc tillsiger hannem att menige Sognemænd ville der imod giffue oc giøre hannem alt hvis hannem bør att giøres oc giffues med rette effter K. M. Ordinantze oc som vi hans formænd giffuet oc giort haffer. Hvorfor vi kiærligen oc venligen ombede hæderlig oc Høylærde Mand D. Jesper Rasmussen Brockmann Superintendent offuer Siællands stigt voris ærværdige Fader udi Christi, att hand vill offuerhøre os forⁿ Madtz Jenssen om hand till saadan kierketieneste kand findes duelig oc skickelig att være, oc siden hannem forskriffue till vor K. Lensmand Erlig oc Velbyrd. Mand Wentzel Rothkirch till Krogsgaard om Collatz att bekomme paa K. M. Vores Allernaadigste Herres vegne att fornⁿ Madtz Jensen maa siden Indvies oc Ordineres oc os som en rette Gudtz ordes tienere till-skickes i Herrens Naffn som det sig bør Gud till ære oc os fattige folck till trøst oc undervisning. Det vill Gud igien belønne oc vi vil komme det i hu i vores bønner till hannem i hans sande fryct som det sig bør. Skreffued i Sørby Kirche Dominace XXV post Trinitatis ao. 1645 och till vidnesbyrd besegledt med vore signeter oc under-skreffuedt aff os som skriffue kunde.“

Bispen stadfæstede Kaldelsen, og Hr. Mads forblev som Sjælesørger i Sørbymagle i 43 Aar, men det er kun lidet der vides om ham i hele den lange Aarrække, for uagtet den Kirkebog, han har ført, er meget udførlig og rummer mange Oplysninger om Sognets Beboere, saa tier den omtrent fuldstændig om ham personlig. Men fra Herredets ovennævnte Præstebog vides, at da han til-

traadte Kaldet, var der intet Inventarium i Præstegaarden, og heller ikke hans Antecessores havde modtaget noget. Han har aabenbart fundet dette meget tarveligt og skriver derfor: „Vil jeg dog til mine efterkommere oc Successores lade noget bliffue ved præstegaarden bedende det maatte oc saa bliffue eller forbedres. Vil det selv i Fremtiden forbedre om Gud under liv, sparer Helbred oc giffuer Lykke“ og han skænker derpaa en halv Snes Bøger, som overleveredes til Eftermændene, indtil de bleve solgte 1717 efter Mag. Jessens Død for 12 Sldtl., som saa overleveredes Eftermanden.

Natten mellem 18—19de Marts 1646 blev Alterkalk og Disk stjaalet i Sørby Kirke, og der blev da lavet en ny forgyldt, der vog 38 lod 1 qvint.

Han ægtede den 9de Maj 1647 Elise Nielsdatter, hvis tredje Mand han var. Konen var født 6te Marts 1613 i Sørbymagle Præstegaard som Datter af Niels Madsen Landgrav og Maren Sørensdatter. Hun var „optuct oc lærdt udi christlige og quindlige Øfvelser, hiemme och hosz sine Frænder och Venner ja oc fremmede udi Kjøbenhaffn, Kiøge, Næstved, Slagelse etc.“, indtil hun den 21de Januar 1638 blev gift med Sognefoged, Skovfoged og Kirkeværge til Boeslunde Kirke Hans Nielsen i Synderup. De havde 3 Børn, af hvilke den yngste, Mathies (født $\frac{10}{8}$ 41) først kom til Verden efter Faderens Død.

Anden Gang blev hun gift med sin Faders Eftermand Simon Christensen Thorslev, med hvem hun havde en Datter, Helvig, der ligeledes var født ($\frac{3}{4}$ 46) efter Faderens Død, der allerede indtraf 4de November 1645.

Heller ikke Ægteskabet med Prom var af lang Varighed. Den 1ste Februar 1648 fødte hun en Søn, Servåt, men døde i Barselsengen 4 Dage efter. I Sørbymagle Kirkebog er antegnet: „Udi samme hendes Fructsommelighed var hun blefven tung og vansmegtig oc heftig angreben 31te Januar, fødte anden Dagen, bleff berett om morgenen

tilforn, døde salig den 5te Feb. 48. Vale. Ao. Aetat. 35 en Maaned Mindre“. Sønnen blev døbt Fastelavns Mandag den 14de Februar og en Farbroder og Søren Jensen Guldsmed i Næstved, Morbroder, vare Faddere. Denne Farbroder, der hed Oluf Jensen var dimitteret 1645 fra Slagelse Skole og blev maaske senere Degn i Kongsted. Barnet døde $\frac{24}{4}$ s. A.

Til Minde om sin Hustru skænkede Prom, „till en af Skjelskør Skoles nødtørftige, som haver lagt sin Abcet (anseet att han samme sted haffuer baade begyndt oc udlærdt den“) 5 Alen Vadmel eller dets sande Værd og lover fremdeles hvert Aar at gjøre det, hvis han evner det.

Hr. Mads giftede sig saa med Anne Albrechtsdatter Schrøder, en Datter af Præsten Albert el. Albrecht Schrøder og dennes første Hustru, der muligvis var en Slægtning af Hr. Jacob Jacobsen i Østoft paa Laaland, hvor Hr. Albert havde været Kapelan. De havde tilsammen følgende 10 Børn:

Jacob f. $\frac{4}{9}$ 1651.

Wolff Prom f. $\frac{26}{8}$ 53 † $\frac{8}{7}$ 56 af Pest.

Niels Johan Servatus f. $\frac{9}{2}$ 56.

Else Katharine Gerharda f. $\frac{28}{3}$ 58.

Borchard Wolff f. $\frac{26}{2}$ 60 (han kaldes senere stadig Gerhardt).

Mansvetus Daniel f. $\frac{2}{9}$ 61 † $\frac{14}{11}$ 86.

Albertus Recordatus f. $\frac{22}{8}$ 64.

Esaias Wilhelmus f. $\frac{30}{4}$ 66.

Metta Maria f. $\frac{6}{9}$ 68 † $\frac{10}{4}$ 83

Janus Samuel f. $\frac{6}{4}$ 70 † $\frac{17}{7}$ 70.

Af Sønerne blev Jacob og Albert Præster, og Datteren Else blev gift med Eftermanden i Kaldet, Hr. Iver Pedersøn Munch († $\frac{22}{4}$ 94). Denne, der fra 1674 havde været Hjelpepræst i Sørbymagle, trolovede sig $\frac{7}{2}$ 1676 og kort efter stod Brylluppet ($\frac{28}{6}$). Deres ældste Datter, der paa Grund af Svagelighed var hjemmedøbt strax efter

Fødselen ($\frac{8}{4}$ 77), fremstilledes i Kirken tredje Pintsedag, og næsten hele Familien var tilstede ved Daaben. Hr. Jacob Kofod i Magleby, der var gift med Maren Danielsd. Schrøder fuldførte den hellige Handling. Baade den unge Moders Forældre og hendes ældste Broder, der allerede da var Pastor designatus til Krummerup og Fuglebjærg vare blandt Fadderne, og af Faderens Slægt var hans Broder Jens Pedersen Munk, Design. Comm. til St. Peders Kirke i Slagelse og hans senere Hustru Mechtild Casparsd. Hammermüller mødte. Blandt de øvrige Faddere var Mag. Samuel Albrechtsen Schrøder, Hr. Peder Poulsen Roskilde i Gimlinge, Abigael Anchersd. Apoteker Julius Strachs Hustru i Slagelse. Barnet levede imidlertid kun kort ($\dagger \frac{8}{6}$ s. A.). Forældrene boede stadig i Sørbymagle Præstegaard hvor ogsaa deres andre 4 Børn ere fødte, nemlig:

Peder f. $\frac{28}{4}$ 1678.

Samuel f. $\frac{3}{12}$ 80.

Ancher Samuel f. $\frac{25}{4}$ 83.

Anna Margrethe f. $\frac{5}{7}$ 86.

1688 Dom 16 Trin. dør Hr. Mads, om hvem der forøvrig ikke vides stort, 72 Aar gl. Han skal have været sagtmodig, stille og god, og kom godt ud af det med sine Omgivelser. Sine Børn lod han saa vidt mulig faa en god Opdragelse, og Sønnerne bleve holdte til Bogen, ja han holdt endog Huslærer til dem. Døtrene bleve ligeledes underviste i alt, hvad den Tid bød, og kom senere ud til Slægt og Venner. Han skal have været en god „Antiquarius og have efterladt sig adskillige Manuskripter, blandt andet et Skrift kaldet Onoricriticon, hvilket salig Biscop Bager fik efter Forlangende, men vides ikke hvor det siden er afblevet.“¹

Den ældste af Hr. Mads Børn var Jacob, der var opkaldt efter Jacob Ulfeldt hvis Datter Maria, Hr. Axel Arn-

¹) Treschow pag. 320.

felds paa Basnæs havde holdt ham over Daaben. Han var Hører i Slagelse ($\frac{4}{12}$ 72— $\frac{4}{10}$ 74) efter at han $\frac{3}{9}$ 1670 blev Student fra Sorø og blev dernæst Kapellan hos Hr. Christen Jensen Farsovius i Krummerup. Forholdet til denne var alt andet end godt, og Hr. Christen, der ogsaa paa mange andre Maader forbrød sig, gik saa vidt, at han overfaldt sin Kapellan, og i Vidners Nærværelse trakterede ham med Ørefigner og truede ham paa Livet, ligesom han slog Vinduerne i hans Værelse ind. Vel nægter Hr. Christen alt med Undtagelse af de ituslaaede Vinduer, som han mener han har Ret til at behandle, som han vil, da det er hans egne, men Provsteretten kommer til det Resultat, at naar man har „lejet hen eller i anden Maade afforhandlet, da er Leje Eje til Fardag“ og Hr. Christen dømmes for alle sine Udskejsels fra Kaldet,¹ som Hr. Jacob saa faar.

Men det synes ikke, som Forholdet alle Tider har været saa slet; i ethvert Fald har Prom søgt et Laan paa 200 Rdl. hos sin Sognepræst og ogsaa faaet det imod at udstede en Obligation. Da Hr. Christen var bleven afsat, transporterede han denne til sine to Sønner, som saa stævner Hr. Jacob til Betaling, og uagtet Beløbet ikke var forfaldent, foretrak denne dog at betale mod at faa Obligationen udleveret.²

Hr. Jacob var første Gang gift med Anne Sørens-datter Bredekilde. Hun skaffede ham i 1680 en Sag paa Halsen med Garver Niels Petersen i Roskilde, en Broder til hans Søsters Mand. Denne beskyldte Anne Sørens-datter for at have brugt nogle Ukvemsord om hans Moder Sal: Catharine Mag. Peder Munches, hvilket han havde erfaret af nogle Skrivelser, som Degnen Gabriel

1) Sageprotokol f. Ø. Flakkebjerg Herreds gejstlige Jurisd. 1677—1720 pag. 1.

2) l. c.

Pedersen havde skrevet. Sagen blev forligt, og Hr. Jacob gav under sin Haand efterskrevne:

„Saasom Hr. Jacobs Hustru ikke kunde komme tilstede for sin Svagthed, da paa hendes Vegne gav og gjorde Hr. Jacob og hermed giver en fuldkommen Erklæring, at hans Hustru aldrig haver talet noget uærlig eller uhøfligt om den Sal. Matrone Sal: Mag. Peders eller hendes hæderlig Familie, ved ikke heller noget uhæderlig hende at paasige eller noget andet Eftermærke at kunde gjøre, end som en hæderlig, ærlig og gudsfrygtig Matrone vel kan egne og anstaa, men lover Hr. Jacob Madtzen Prom videre at udføre den usandfærdige Tale og Skrift, som Gabriel Degn befindes at have gjort, og hermed bepligter jeg mig, at hverken jeg eller min Hustru skal befindes nogen Tid at tale noget andet om ovenⁿte Sal: Matrone, end det som en hæderlig Matrone og Sal: Guds Menneske kan paasiges, og at dette saaledes er og holdes skal, som ovenskrevet staar, vidner underskrevne, og ombeder Provsten med min kjære Fader til Vitterlighed at underskrive.

Jacob Prom. Madtz Prom“. ¹

Degnen Gabriel havde flere Synder paa sin Samvittighed og blev i Oktober Maaned s. A. suspenderet for Lejermaal.²

Den 13de Maj 1685 døde Anne Sørensdatter efter at have født sin Mand 2 Børn, Datteren Ellen Catharine (f. 80) og Sønnen Julius (f. 82) og Hr. Jacob giftede sig saa med Dorothea Marie Laurenberg fra Sorø, med hvem han havde 2 Sønner og 1 Datter, af hvilke Sønnen Johannes Nicolai Jacobsen Prom (f. ²⁰/₁₂ 88) blev hans Eftermand i Embedet efter at have været Kapellan hos ham i nogle Aar.

1) loc. cit.

2) loc. cit.

Allerede 25de Juli 91 mistede Hr. Jacob sin 2den Kone, men han har umiddelbart efter for 3die Gang giftet sig, denne Gang med en Præstedatter, Sophie Malene Borch. Hun var døbt c. 8—5—65 i Alsted Kirke og var en Datter af Sognepræsten der, Hr. Jacob Borch og Birgitte Berthelsdatter Aquilonius. Med denne Hustru har han haft mindst 2 Børn, men efter al Rimelighed 3, af hvilke dog kun 1 Datter overlevede ham.

Broderen Niels Johan blev, efter at have været Degn i . . . kaldet til Universitetspedel den 24de Maj 1716 efter Jacob Gamborg og skulde allerede have tiltraadt i August men fik Lov til „at forblive ved hanz Degnekald til 1ste Octbr. dog uden at niunde noget af Pedellens platz“.¹

Gerhard Wolff fik $\frac{30}{8}$ 1686 Privilegium som Apoteker i Næstved, hvor han blev til $\frac{22}{6}$ 1695. Han var gift med Maren Nielsdatter, men forøvrigt vides ikke noget videre om ham, kun synes det, som om de tre Brødre, der boede i Næstved, har siddet daarlig i det i pekuniær Henseende.

Albertus Recordatus blev $\frac{28}{6}$ 90 Sognepræst til St. Mortens Kirke i Næstved, men Indtægterne vare kun smaa, og det har sikkert knebet for Præsten at slaa sig igjennem. Sammen med Sognepræsten til St. Peders Kirke indsendte han følgende Ansøgning til Kongen:

Stormægtigste Konge

Allernaadigste Arveherre!

Som det har behaget Eders Kgl. Maj. udi Kopskatternes Forordningerne at sætte Præsterne i de privilegerede Kjøbstæder, hvor der er Borg^m og Raad hver Gang for egen Person at skulle give 8 Rdl., for deris Hustruer 8 Rdl. og for hver af deres Børn 4 Rdl., altsaa fordi vi her i denne liden og ringe Kjøbstad Nestved ere forordnet

¹) Acta consist. 1716.

2de Sognepræster, som formedelst Borgerskabets meget ringe og slette Tilstand, aldrig noget Aar omkring, kan nyde den halve del af den aarlige visse Løn og det uvisse er ogsaa efter Borgernes meget tynde Vilkaar ikkun ganske lidet, at enhver af os kan derover udaf sit Sogn næppe have Levnedsmiddel for sig og sine, end siden at vi skulde kunde svare i Kopskatten lige med Præsterne i de store Kjøbstæder, som ene har den hele By for sig, og langt mere end dobbelt saa meget til Indkomst, som en af os kan have, da er i denne Henseende at Byens Magistrat efter Eders Maj. egen allern. Tilladelse i Forordningerne gjort den Moderation, og vi tilforn have hver givet, som Præsterne i de andre Kjøbstæder, indtil den nu sidst paabudne Kopskat da vi efter Forordningen er bleven opsat lige med de andre store Kjøbsteds Præster, hvorfor vi foraarsages at indfly til Eders kgl. Maj. med allerunderdanigst og ydmygst Begjæring at Eders Maj. vilde selv i Naade anse vores Kalds Ringhed imod de andres, og derfor allernaadigst lade sig behage at det herefter maatte blive for os ved den gjorte forrige Moderation, eftersom det er os umuligt at svare højere om vi ellers skal kunde subsistere ved de ringe Indkomster som her i Byen er til tvende Præsler at underholde. Saadan Eders kgl. Maj. store Mildhed og Naade skal vi efter vores høje Pligtskyldighed stedse bede Gud om at hand Ed. May. med langvarig og lykkelig Regjering vil belønne.

Eders kgl. Maj.

allerunderdanigste

Tjenere og

Tro forbedere til Gud.

Albert Prom.

Nestved d. 27 Jan.

1691.

Niels Blymester.

Rentekammeret gjorde imidlertid i sin Indstilling af 27de Juni gjældende at: „Efter Forordningen skulle Sognepræsterne i Kjøbstederne, hvor Borgmester og Raad er,

give efter den anden Klasse i Forordningen, da det beløber for Mag. Christoffer Didriksen og hans familie 17 Rdl. og for Mag. Niels Blymester og hans Familie 27 Rdl. Men Magistraten har sat den første ikkun for $3\frac{2}{3}$ Rdl. og den anden for $4\frac{2}{3}$ Rdl. udi alt dermed at gratificere deres Sjæle Sørgere endog kgl. Ordre dem ej tillader videre Moderation end for deres Borgerskab, hvorfor vi ej have understaaet os at fragaa Forordningen vi forblive“ etc. Kongen resolverede saa under 17de September: „Vi lader det hermed ved os elsk. vores tilforordnede Kammer Collegio deres allerunderd. Erklæring allernaad. forblive“. ¹

Allerede inden der var kommen Svar paa denne Ansøgning, synes imidlertid Forholdet mellem de to Sognepræster at have antaget et noget andet Udseende og Enigheden at være hørt op. Det ser ud, som om Hr. Alberts Hustru (hvem hun var vide vi ikke) er nedkommet for tidlig, og at Mag. Niels har ladet sig forlyde med, at Barnet var fuldbaaren, men var avlet før Ægteskabet var indgaaet. Hr. Albert stævner i ethvert Fald Provsten for Næstved Byting: „at han som en gejstlig Øvrigheds Mand vilde Møde til 17de August, imod Attester at høre læst og medfølgende Vidnesbyrd, angaaende Hr. Alberts lille Barns Misfødsel, om der imod noget vil have at sige, og da efter lovlig afhjemlet Kald og Varsel udi Rette lagde Peder Michelsøn Feldbereder Maren Hvids Jordemoder, boendes udi Lille Næstved, hendes skriftlige Attest, som saaledes Ord efter andet er lydendes: Saasom Hr. Albert her i Næstved er af mig begjærendes, jeg vilde sige min Sandhed, hvorledes det har sig med hans Søns Fødsel, hvor jeg var overværende, da kan jeg sandfærdigen og ved Ed bekræfte, at jeg som var Jordemoder til Barnet befandt det ikke at være fuldbaarent, saasom det hverken paa Hænder eller Fødder havde nogen Negle,

¹) Rentek. Deliberations Protokol No. 17.

har og ikke siden det blev født vildet tage nogen Patte til sig, dette ovenskrevne vil jeg ved Ed være gestændig med mere, naar og hvor det begjæres. Lille Nestved den 7de August 1691. M. H. Maren Hvids. Hvilken bemeldte indførte Attest berørte Maren Hvids udi egen Person for Retten med Ed og oprakte Fingre efter Loven bekræftede og vedstod, samt i alle Maader gestændig var — læst og paaskrevet. Herpaa spurgte Mag. Niels Jordemoderen om Barnet end endnu ej patter, eller hvorved det da ellers erholdes ved Livet, hvortil hun svarede, at Barnet ikke endnu Patter, mens man giver det Mælk ind med en Ske; for det andet udi Rette lagdes Hr. Doktor Peder Svend Ebelings Attest herom af dato 7 August 1691 af fornemste Indhold, at samme Barn ikke havde opnaaet sin fuldkomne Fødsels Tid, men synes i den syvende Maaned at være fremkommen, dets videre Indhold Ord efter andet i Akten skal vorde indført — læst og paaskrevet. For det tredje og fjerde udi Rette lade bemeldte Peder Michelson hans Kjæreste Anne Christensdatters og Gerhardt Vulf Madtsen Proms Kjæreste Maren Nielsdatters Attester herom af dato 17. August næstafvigte, af fornemste Indhold at de siger bem^{te} Hr. Alberts lille misfødte Søn er ikke fuldbaaren, og haver hverken paa Hænder eller Fødder nogen Negle, dets videre Indhold Ord efter andet i Akten skal vorde indført — læste og paaskrevne. Mag. Niels Blymester forment imod disse sidste indførte Attester at Hr. Albert ogsaa med nogen af de fremmede Kvinders Attester burde at bevise sit Barns Ufuldkommenhed, om nogen ellers har været der tilstede, hvilket han remitterer til hans velædle Højærværdigheds egen Sentemang og Betænkelse, hvorefter Peder Michelsen Feldbereder paa Hr. Albert Madsen Proms Vegne begjærede Tingsvidnet beskrevet. —“¹

1) Næstved Tingbog 1690—97.

Imidlertid var Sagen ikke dermed afgjort, idet Biskoppen beordrede, at en af Herredets Præster skulde stævne Hr. Albert for den gejstlige Ret, og denne afholdtes saa den 23de September i St. Peders Kirkes Sakristi. Tingsvidnet blev fremlagt og Vidnerne afhørte, men uagtet alle Udsagnene gik ud paa, at Barnet var ufuldbaarent, forlangtes det dog, at Præsten skulde fri sig ved sin Ed, hvilket han ogsaa gjorde ved et nyt Møde den 21de Oktober, hvorefter der blev følgende Dom afsagt: „at saasom Hr. Albert Madtsen Prom ej allene med adskillige Vidnesbyrd og i Særdeleshed med den højforfarne og velforordnede Land-Medici D. Peder Eblings hans grundig Attest beviser sit Barns Ufuldbaarenhed, at det af alle signis et indiciis kunde noksom eragtes at være foetus 7timestris som af alle naturkyndige holdes for at kunde være plene perfectus og vere vitalis, men han endog til sin ydermere Erklæring i denne Sag har sig derfra purgeret ved sin højeste Ed, da vidstes ikke hannem nogen Skyld derudi ydermere at kunne tillægges, men han efter slig denne Sags befundne Beskaffenhed, endelig derfor frikjendes“.¹

Aaret efter finde vi Hr. Albert som Klager for Retten. Christen Nielsen Fourers Hustru var „gangen i Kirke uden Introduction og Indledning“ og Præsten forlangte nu, at hun „bør gange i Kirke efter Lovens og Ritualens Formeldning“. Uagtet Christen gjorde gjældende, dels at hans Kone havde været syg i 17 Uger og dels at „hun ikke skal være den første Egtekvinde, som saaledes skal have gjort sligt“, saa vilde Retten dog ikke give ham Medhold men dømte, at Christen Fourers Kvinde bør „med allerfordelligste at gaa i Kirke og sig at lade introducere af Præsten som sædvanligt, og skal hun give til de fattige her i Byen 1 Rixdl. formedelst hun sig saaledes, som meldt er, har forset“.²

1) St. Peders Kirkebog Fol. 168—69.

2) Næstved Bytingsbog 12—12 1692.

Det følgende Par Aar stævnes han flere Gange for nogle Kautionsforpligtelser, han havde paataget sig for sin Broder Gerhard, men senere findes han ikke nævnt i Byens Tingbøger, og om han er død eller forflyttet vides ikke bestemt, men 1704 var en ny Præst ved St. Mortens Kirke.

Esaias Vilhelmus Prom født i Sørby M. Præstegaard 30te April 1666. Han læste først hjemme, med Jens Peter Dighio, der var kommen der i Huset den $^{13}/_{10}$ 68 efter Anbefaling af Hr. Glob Christensen i Gyrsting. Senere kom han i Slagelse Skole, hvor han kun gik kort Tid, hvorpaa han atter læste hjemme med Studiosus Niels Christ. From. Den 27de Oktober 81 rejste han sammen med sin Broder Gerhard over til Nakskov, hvor han kom i Apotekarlære hos Georg Jensen. Derfra tog han efter et Par Aars Forløb til Apoteker Frederik Gerwulff i Kallundborg.¹ Fra den $^{11}/_{4}$ 91— $^{14}/_{7}$ 94 træffer vi ham saa som Byfoged i Næstved, men derfra forsvinder han for først igjen at dukke op i Bergen. Her blev han $^{3}/_{8}$ 1700 gift med Inger Sophie Paust, en Datter af Raadmand Christen Hansen Paust og Elisabeth Ludvigsdatter Munthe. Hun var Enke efter Kbm. Isak Henrik Wessel († $^{13}/_{2}$ 95) en ældre Broder til Tordenskjolds Fader. Inger androg 1701 om, at hendes anden Mand maatte faa samme Privilegium som Wessel: at levere Kirkerne i Bergens By og Stift Brød, Vin og Voxlys. Den $^{14}/_{7}$ 04 søger han Tilladelse til at anlægge et Apotek i Bergen, og det fik han $^{24}/_{5}$ 05, og et Par Aar efter fik han Skjøde paa Apotekergaarden udstedt af Forvalter Jakob Viding paa Lysekloster. Denne Gaard laa paa den søndre Side af Smøralmindingen.

I 1714 søgte han om Tilladelse til at afhænde Apoteket, hvilken han ogsaa fik, hvorpaa han $^{13}/_{4}$ overdrog det til Hans Smidt, men da denne umiddelbart efter døde,

1) Sørbys Kirkebog.

var det nær kommen til Proces mellem Enken og Prom, da denne ikke vilde vedstaa Handlen med Smidt, men det kom dog til Forlig og Enken fik udstedt og tinglæst Skøde henholdsvis $\frac{30}{11}$ og $\frac{9}{12}$ 15.

Prom er død d. 1721 og $\frac{12}{2}$ 1721 fik Lorenz Schnitler Privilegiet paa at forsyne Kirkerne med de samme Ting, som Prom hidtil har leveret.¹

Sandsynligheden taler for at Ægteparret ikke har haft Børn. For det første har en Gennemsøgning i Bergens Korskirkes Daabsprotokol for 1700—1703 vist, at i denne Tid har de ikke haft noget Barn til Daaben, og Inger Paus maa ved den Tid hun indtraadte i sin andet Ægteskab ialtfald have været langt hen i tredive Aarene, eftersom hendes ældste Barn ifølge en Skifteprotokol er angivet født i 1682. Hun havde i sit første Ægteskab med Isak Wessel 3 Børn, en Søn Henrik og 2 Døttre.²

Den ældste af Hr. Jakobs Sønner, Julius, var Degn i Hyllested og den næste Sebastian Degn i Store Fuglede; den 3die Johannes Nicolai (f. $\frac{5}{12}$ 1688) blev Præst. Han gik i Ringsted Skole hvor Stedmoderens Broder var Rector og deponerede derfra 1706. Den $\frac{3}{5}$ 12 blev han theologisk Candidat med haud og tre Aar efter Kapellan hos Faderen ($\frac{28}{9}$ 15) og allerede 3 Aar efter overlader denne det hele til Hr. Johannes, mod at faa en aarlig Afgift. Den derom oprettede Kontrakt findes under $\frac{7}{2}$ 1718 i den oftere citerede Jurisdiktionsprotokol. Kort Tid efter har den unge Præst giftet sig med den 17—18 aarige Barbara Johansdatter Neergaard fra Fuglebjærggaard. Dette Ægteskab var alt andet end lykkeligt, thi Barbara var en stridslysten og ubehagelig Dame, som fuldstændig tog Magten fra Manden, og der er næppe heller Tvivl om at hun var ham utro. Intet Under derfor, at hun fik et

1) Flod: Norges Apotekere p. 24 f.

2) Ifølge velv. Meddel. fra Hr. Archivar T. Hermansen i Bergen.

meget daarlig Lov paa sig, og dette virkede i flere Maader tilbage paa Manden. Da der saaledes i 1748 skulde vælges ny Provst i Herredet blev Hr. Johannes forbigaaet, uagtet han baade var den ældste Sognepræst og fik de fleste Stemmer. Og at det udelukkende var Konens Skyld ses maaske bedst af nedenstaaende Uddrag af et Brev fra Hr. Hans Hansen i Skjelby til Biscoppen.

„ Vel er Hs. Vælærværdighed Hr. Johannes Prom i Krummerup, den ældste Præst der i Herredet, en god og retsindig Mand, der med al Flid og Vindskibelighed har forestaaet sit Præsteembede, paa hvis øvrige Forhold (saa vidt jeg ved) ikke er noget at klage. Men siden hans Hustru har ikke det bedste Ord og Rygte paa sig, formedelst en usømmelig Omgang med ham, (som alle ved at tale om) er ikkun lidet agtet i sit eget Hus, det og kunde være at befrygte, at hun skulde ville mellere sig ind i Ting, som vedkommer Provsteembedet, hvilket vilde blive uanstændig saavel for ham selv, som for Herredets Præster, saa er det Aarsagen, at jeg har baaret Betænksomhed ved at give ham mit votum“¹

Det var dog næppe noget nyt Bispens her fik at høre, thi allerede et Par Aar i Forvejen havde Hr. Johannes følt sig i den Grad ilde ved sin Kones Opførsel at han havde skrevet saaledes til sin Provst:

„Velærværdige og Høj-lærde
elskværdige Hr. Provst!

Saa jammerlig, hjærte-quælende, forargelig og det kjære Embede hinder-bringende ere Omstændighederne i min Øconomi formedelst min Kones haarde og utilbørlige Omgang, at jeg nu efter mange Aars Taalmodighed, hvortil Gud har forlenet mig sin Naade og Kraft, ikke kan længer udholde, men maa i svarmodige Tanker ven-

1) Indkomne Sager i Sjællands Bispearkiv, Øster Flækkebjerg Herred 1728—50.

tilere, hvilket jeg skulde lade vorde mit Ansøgende, enten Sted til Embedet eller fra Embedet; det sidste er vist det vanskeligste sc. i saa Maade at vige fra den Brud og Menighed Gud og hans salvede har sat mig til at leve og dø hos. Det første at erholde, er for mig efter itzige Omstændigheder ikke mulig, uden jeg nyder høje Øvrigheds Bistand. I den Henseende tager jeg mig den Frihed, at gaa frem efter den ordentlige Tur, og først at fremstille min gunstige Hr. Provst slig min slette Tilstand, forhaabende ved hans gode Raadførende, og, om han saa synes raadeligt, ved Forestilling hos hans Højædle og Højærv. Hr. Biscoppen at se mig soulageres. Men hvorledes jeg skal melde min kummerfulde Tilstand, at jeg ikke ved Vidtløftighed skulde vorde kjedsommelig eller ved Korthed uforstaaelig, ved jeg snart ikke. Jeg vil, endskjøndt med ømt Sind og største Undseelse, udcopiere nogle af de fæleste Omstændigheder.

Naar jeg efter baade Embede og Christendom vil rette paa hendes himmelskrigende og saa forargerlige Eder og Banden, Smelden og Skjælden, Pryglen og Slag, som med Hjærtens Kval høres idelig og ses saa jævnlig, og jeg allene vil sige i al Stilhed tre Ord, enten: „Gud regjere os!“ eller „gjør ikke det!“ saa vendes Tordenkilen paa mig med Formalledielser, Udskjælden for Skjelm, Canallie, sorte skunkne Hund, etc. etc., item den og den skal føre dig ud paa Døren. Den Hilsen maa jeg fordøje og i det samme vende hende Ryggen, for at tergiversere Haanden og forargerligere Følger.

Jeg har ofte tiet stille med Munddask jeg har uformodentlig faaet, naar jeg kan have talt nogen Sandhed, som ikke har været hende behagelig, men jeg kan ikke tie med, at jeg har med revet Ansigt og hovne Øjne gaa i Herrens Hus, da ingen anden Bistand var til Embedets Forretning; jeg har da ikke kunnet skjule den slette aspect, og har da som begribeligt er, ligesom maatte skjule, og

Undseelse blandet med Bedrøvelse taget saa meget bort baade af parasie og Nidkjerhed. Mon det ikke er en ukristelig Omgang med sin Ægtefælle? Ofte har, i samme Stund naar jeg har staaet ganske færdig til at gaa i Guds Hus, uforventede Pile af hendes skærpede Tunge gaaet løs paa mig, og jeg med saaret Sind og urolig Hoved har maattet vende mig til min Guds Gjerning. Gud ske evig Ære, som dog har givet mig Kraft, at jeg Stymper har dog, naar ingen udvortes Saar var at se, uformærket har gaaet al Ting igjennem.

I nogle Aar har jeg, naar jeg er kommen hjem fra to Kirketjenester, maatte smage Tractementen ved Bordet være blandet med Kivevande; mindst og snart talte har jeg haft af rolige Maaltider. Ja er oft sket, at naar jeg er begyndt at spise, saa har jeg med det samme maatte ende og gaa fra Bordet med Confect af Skjælden og Smelden og Formalledielser. Det er bleven den Dags Mad. Ja den Tid har været, at Maden er reven af min Tallerken, og tillige med videre paa Bordet kastet ud af Vindvet paa Jorden under aaben Himmel. O himmelraabende Synd. Og jeg er greben i Ansigtet, forfulgt paa Døren med sædvanlig Storm; jeg har da maattet tage til takke med mit lille Kammers, som det eneste Sted jeg har Forlov at træde i (thi ellers kroges alle Døre om hun træder uden Huset); det maa jeg søge som mit rolige Sted.

Men hvad skriver jeg? Roligheds Sted. Thi hvad Rolighed haver der Sted, hvor Ruderne, stundum en stundum flere, maa springe ind paa Gulvet for hendes voldsomme Haand. Engang de arme Bøger der 3 à 4 Hylder strøes paa Gulvet og, da jeg var uden for, trædes under Fødder og ilde fordærves. Engang mit Skrin derfra af hende hemmelig udtages, brydes, Kaldsbrev, Confirmation, Regninger, Kvitteringer og andre Manuskripta, Skudsmaal med videre contentis, indtagne Penge, som deri var, hvilke sparedes fra denne execution, men kom dog

aldrig mig siden for Øje. Anden Gang, og det var i afvigte Høst, blev samme, fra sit forrige Brud lægte, Skrin, da jeg var og uden for, af hende selv udtaget af Kammeret offentlig, baaren ind af hende selv i hendes Værelse, sendt Bud til mig, ja hun selv mundtlig beordrede, og jeg skulde levere hende Nøglen eller og (under Forpligt under gruselig Ende) skulde hun slaa det i 100 Stykker. Nøglen beholdt jeg; Skrinet 6 à 7 Uger stod, som uden sequestration indtil for faa Dage siden, da det i min Fraværelse blev sat i mit Kammer, dog forhen brudt, og med en halv Snes Rdl., som var derudi, aftaget. Hun glemmer og ikke at prise dette Ran, som det kunde være et hæderlig Værk.

Jeg har ej endnu rørt hendes uforsvarlige Omgang med mig a parte Øconomien; da, naar jeg som Mand og Medhjælper, har villet være enten paa Raad med eller rette paa det som uordentligt sker, i Avlingens Drift, saa er min Titel og Afvisning som ovenskrevet er; det hænder da at jeg af den . . . skal føres paa Døren — det kommer ikke mig ved — jeg skal blive i mit Hul — nu skal det og det gjøres paa Puk og paa Trods etc., saa at jeg i al Ting, ikke allene i raadførende maa sættes som et Nul, ikke til ringe Forargelse for Tyenderne, men endda i Kjøb og Salg med levende og dødt være som umyndig, da ikke allene al Ting gjøres uden mit Vidende, men Penge, som af bortsolgte Varer og Tiender kommer ind i Snese, ja dobbelt Snese, aldrig kommer mig for Øjen eller til fælles Brug, men allene, endda de mindste med største Udgifter lægges paa mig at svare, af det lidet jeg faar i Kirken og udeværende Tiende. Om Resten hedder det: „Det kommer Jer intet ved!“ etc. etc. I dette sidste har jeg paa 2 à 3 Aar fundet mig (thi det er ikkun verdsligt Tab). Men dog derhos rinder mig dog stundom i Tanke hendes ublu Ord, da hun nogle Gange har svaret, at hun skal nok finde paa Maade, at gjøre mig til en Skjelm i min Grav. Jeg gaar vel ofte i Rette med mig selv, og tænkt

hvad vel andre vilde og kunde i denne Sag raisonere mig Uhaan til liden Ære: „Hvi taaler I sligt?“ Men jeg har udvalgt mig af 2 Onder, at udtage det bedste, sc. hellere at mangle, end at komme med hende i en vist paafølgende Haandbatallie, derved at udsprede Forargelse, gjøre ondt værre, og mod min Hustavle ved Slagsmaal lægge Anstød for det søde Fortigelsens Ord Embedet har at føre.

Hjærtens Hr. Provst! jeg har endnu ikkun skrevet om det i Sagen, som jeg efter mit eget vidende kunde vidne, at er de ringeste; jeg har ikkun meldet om ukristelig Omgang i Huset og ved Bordet, som har foraarsaget, at jeg i den Sag maa nu holde mig for mig selv. Jeg kunde vel have skrevet om noget højere, men heri kan Folks Kjendedom og det saa vide, saa vide Rygte, der som en Røg fra Afgrunden er stinkende for saa mange honette Sind, ikke saa fuldelig assistere mit Vidende, at jeg jo maa lægge Haanden paa Munden, indtil jeg nyder slig gunstig Raadførende, som jeg kan støtte mig ved.

Beklagelig over alt er det for mig, og smerter mig daglig til Blodet, at hverken Guds Langmodighed eller min Igjennemfingreseende har dog kunnet lede det arme Menneske til raison, og jeg føler nok ofte, hvad Gysen det sætter i mit Sind, naar jeg tænker tilbage til de Stød mig, foruden hendes haarde Omgang, er mødt. Mig rinder ofte i Hu hvorledes en og anden af de kjære Herredsbrødre, som have haft Godhed for os, i vor Devotion at betjene, har for hendes ublu Omgang maattet tilbagedrage deres sædvanlige Assistance. Jeg tænker ofte paa hvor haardt det var mig, at holde mig tilbage, tænkte at vinde dog hende, og at jeg ikke, ved det at hun blev holdt tilbage, skulde gjøre hende for Menigmand beskæmmet. Jeg kunde vel skrive mere, men nok af den stinkende Materie; her er nok saa meget, at deraf kan skønnes, hvorledes jeg maa ligge mellem Hammer og Ambolt. Mit

ømme Sind kan nu sandelig ej heller taale mere at optænke paa denne Tid.

Hr. Provst! jeg forser mig til hans Bevaagenhed og forsikre mig, at ser han dertil Raaderum, han da slig min vanskelig Tilstand i bedste og sandfærdigste terminus vor Højstærværdige Hr. Biscop forestiller, til bedste Raadførende og Lindring under dette farlige Aag. Fromme Provst! ved dog og selv mange af Omstændighederne.

Jeg ganske voldgiver min Sag og underkaster mig min høje Øvrigheds Godtbefindende og Raadførende. O! hvor har jeg længe og hjærtelig ønsket at Gud vilde opvække et Middel, som kunde vende og vinde hende med det gode; O, det var mig som et nyt Liv, om jeg saa hende opvakt til et aandeligt Liv; men endskjøndt det har saa længe været forgæves Ønske, skal jeg dog ikke aflade derfra. Men skal nogen Tid blive Fred for mig at finde og Bedring for hende, Tømmen vil virkelig spændes; thi Løfter kunde muligen erlanges, men knap en Dag opfyldes. Alt det jeg har skrevet og endydermere skrives kunde, er saa vist, som jeg det ved min helligste Ed vilde besegle. Hvad min Omgang med hende angaar, saa lever jeg i det faste Haab, at aldrig skal træde et Menneske frem, (uden at det rejses af den Løgner Satan), som skal sige, at jeg enten med Haardhed, Beskæmmelse, utidig Nidkjærhed eller ved noget sligt har gjort hende Aarsag til slige Ubilligheder. Jeg vil ikke allene beraabe mig paa menige Mand i Menighederne, men paa mange andre baade af den gejstlige og civil Stand, hvis Atestate jeg kunde medbringe, er mig derfor saa meget mere trøstelig og til mit Sinds Rolighed. Endog fornemlig naar hun forøvet største insolentzer imod mig, hun da løber stundom paa Gaden og stundom i Huset med Forklæde for Øjnene og hæftige Skrig ja Graad, udraaber mig for største Skjelm, som ikke vil unde hende Fred, det er da min Trøst, næst

Samvittighedens Vidne, at hver Mand Omstændighederne ved, og skjøndt de tier, skønner dog paa Billighed.

Jeg overlader da alting i Velærværdige Hr. Provstes gunstige Overvejende, ombedende ydmygst, at min slette Tilstand maatte vorde Hans Højædle Højærv. Huldste Hr. Biscopen insinueret, da jeg ikke tvivler paa, at han jo og ser mig i slige Vanskeligheder med sit højgunstige Raadførende soutageret.

Hr. Provsten med ædeldydtige Provstinde velsignes, som jeg næst at ønsker ham Lykke til en velsignet Rejse og sund Hjemkomst, henlever med veneration

Velærværdige og højlærde
Gunstige Hr. Provstes
ærbødigste Tjener

Crummerup d. 7de October

1745.

Johannes Nicolai Prom m. p.

Desværre findes hverken Provstens Svar eller nogen Optegnelse om hvorvidt Sagen er bleven forelagt Bispen, og hvad han saa har foretaget sig overfor Barbara Johansdatter.

Men allerede tidligere var Hr. Johannes kommen i Fortræd paa Grund af sin Kones Opførsel. Da Bønderne kom med Julekorn 1728 paaduttede hun to af dem, at de ikke kunde have deres Koner i Fred for Skoleholderen i Fuglebjærg, Niels Fransen Vinning, og da de ikke rent ud nægtede det, fik hun sin Mand til at afholde et Forhør over Skoleholderen, i hvilket de to Mænd gjentog Beskyldningerne, uden dog at kunne føre noget Bevis for dem. I det hele saa det meget ud, som det om det var privat Mellemværende mellem Præstefamilien og Niels Fransen, der skulde afgjøres. Skoleholderen vilde imidlertid ikke finde sig i de gjorte Beskyldninger, og stævnedes de to Mænd til Tinge for Bagvaskelse, og ligeledes Præsten, fordi han havde ladet holde Forhør ham angaaende, paa

en ulovlig Maade. Sagen trak i Langdrag, og en Mængde Vidner afhørtes, men ingen af dem turde rette en bestemt Sigtelse mod Skoleholderen, men de indrømme alle, at det var et ret udbredt Rygte, at han efterstræbte disse to Koner og flere andre. Retten kom imidlertid til det Resultat, at Beskyldningerne mod Frans Vinning skulde være døde og magtesløse og ikke komme hans Person eller hans ærlige Navn og Rygte til Præjudice eller Æresforkejljelse i nogen Maade, og hvad Hr. Prom angaar, da burde han „brugt Betænkende, Lemfældighed og Beskedenhed“, og ikke indrettet offentlig Forhør, hvorfor Skoleholderen havde Regres til ham for slig lovstridig Omgang.¹ Men at Skoleholderen vandt sin Sag, kan han tildels takke sin Sagfører for, der fik forhindret, at de to Mænds Hustruer fik Lov til at Møde for Retten og aflægge Ed paa, at Vinning havde gjort Tilnærmelser til dem.

Den 18de September 1759 døde Hr. Johannes efterladende sig Enke og 4 Børn. Han havde to Helsøskende en Broder, Sebastian Laurenberg Prom (f. 18/4 1687 † 10/5 1724), der var Degn i St. Fuglede og en Søster, Dorothea Wulf Prom (f. 2/7 1690), gift med Hans Hjort i Svallerup. Af Halvsøskende var der to ældre, Julius (f. 1682 † 30/5 1747) Degn i Hyllested, og Ellen Katharine (f. 1680 †) der var gift med Møller Niels Berthelsen Sigersted paa Aagerup Mølle, hvis Datter blev sin Fætters 1ste Kone. Endelig var der af Hr. Jacobs 3die Ægteskab 3 Børn af hvilke 2 Sønner døde før Faderen og Datteren Dorthe Marie, der var gift med Kjøbmand Henrich Sørensen i Kallundborg, ved hvem hun blev Moder til Præsten Jacob Borch paa Falster.

Efter Mandens Død flyttede Barbara Johansdatter op paa Fuglebjærggaard, hvor hun synes at have boet en Række Aar. Boet var ret velhavende, men heller ikke

¹) Flakkelbjærg Herreds Justitsprotokol 1723—42. Fol. 228 flg.

ved denne Lejlighed svigtede Enkens stridbare Karakter, og det trak længe ud inden Skiftet kunde slutes, ja det saa en Overgang endog ud til at det skulde komme til Proces mellem hende og Svigerinden Mad. Hjort, men endelig kom der dog et Forlig i Stand. Et lignende Udfald havde en Stridighed med Degnen Hofmann i Fuglebjærg; men det kneb haardt for Provsten at faa dem forligte. Her synes det imidlertid som om Mad. Prom har haft Retten paa sin Side, idet Hofmann havde været fuld og overfaldt Præstekonen med Skjælsord.

Sine sidste Leveaar tilbragte hun hos sin Søn i Qviselmark Præstegaard og der døde hun 19de November 1784.

Ægteparrets ældste Søn Johan Thomas Wilhelm Johansen Prom er født i Oktober 1719. Han gik først 6 Aar i Vordingborg Skole og blev saa 1736 optaget i Slagelse Skole hvorfra han 39 dimitteres til Universitetet, i hvis Matrikel han staar opført under Rubrikken „Nobiles“, hvad sikkert er bevirket ved Slægtskabet med Nergaarderne, der allerede den Gang havde vundet betydelig Anseelse. Den $19/3$ 44 blev han Kandidat med non og 4 Aar senere pers. Kapellan hos Faderen og tog Bolig i et Lejehus i Fuglebjærg By. Den $7/3$ 53 ægtede han i Lundehuset ved Gentofte sin Kusine Kirstine Elisabeth Laurenberg Siersted, der var Enke efter Skoleholderen i Ørslev, Jørgen Hebo. Manden var død for 3 Aar siden „ganske pludselig, ikke ulig da han laa Lig, den der har faaet Gift“ og efterlod hende 5 smaa Børn. Hendes andet Ægteskab var ikke af lang Varighed, idet hun allerede døde $31/3$ 56, efter at have skænket sin Mand en Søn. Kapellanen sad i meget smaa Kaar, saa smaa at Skifteretten til at begynde med slet ikke mente at der var nogen Anledning til at behandle Boet, og det viste sig ogsaa senere at Gælden langt overslog Formuen uagtet den kun var 376 Rdl. 3 fl 8 b . Aaret efter kaldes Hr. Johan Prom til Sognepræst i Haarslev og Jelling ($2/12$ 57) og nu giftede han sig igjen og ogsaa denne

Gang med en Enke. Præsten i Vollerslev, T. L. Lend, der døde 1759, havde været gift med en Datter af Hr. Lauritz Lyster i Aarby og Marne Stibolt, med hvem han havde en Søn. Hun, der hed Charlotte Sophie Amalie fødte Prom 6 Børn, saa Præsten har haft ikke mindre end 13 Børn at opdrage, saa det vil sikkert ikke undre at høre at han har haft smaa Kaar at kæmpe med i mange Aar, og ikke havde Raad til at holde nogen af sine Børn til Studeringerne. Sin Afsked tog han i 1786 og flyttede saa hen til Tornemark, hvor han havde sin Kones Søster, Amalie Leth, der var Enke efter en Skoleholder, boende hos sig. Han døde $\frac{5}{10}$ 95 og et knapt Aar senere ($\frac{22}{6}$ 96) fulgte hans Enke efter, og han er den sidste af Slægten, der har været Præst idet Christian Henrik Prom, som var Præst i Slagslunde, næppe har været af Familien.

Af hans 3 Søkende døde Jacob før Moderen uden at jeg har kunnet erfare noget om ham. Sebastian Laurenberg blev Skoleholder i Ting Jelling og Dorothea Marie blev to Gange gift, først med Forpagter paa Billesborg Peter Sigvartzen Neergaard (\dagger $\frac{20}{6}$ 53) og dernæst med Jens Weybel Roed, der først ligeledes havde Billesborg i Forpagtning og senere blev Ejer af Almenhøj Gaard. I begge Ægteskaber havde hun flere Børn.

Af Hr. Johan Proms Børn overlevede kun fire ham. Den ældste Johannes Nicolai (f. $\frac{1}{1}$ 56) var Issenkræmmer i Fredericia, den anden Laurs (f. $\frac{28}{8}$ 66) blev Amtsforvalter i Kjøge, Johan Thomas Wilhelm (f. $\frac{27}{12}$ 70) var først Urtekræmmer i Kjøbenhavn og blev senere Lærer i Søby og endelig Datteren Lucie Henriette (f. $\frac{8}{5}$ 61) der levede ugift. Stedbørnene har jeg kun kunnet følge enkelte af.

Mads Jensen Prom

f. 1616 ~ 1. $\frac{9}{5}$ 1647 m. **Else Nielsdatter Landgrav** (f. $\frac{6}{3}$ 1613 † $\frac{5}{2}$ 1648) ~ 2. c. 1650 m. **Anne Albertsdatter Schrøder** (f. † 91) † 1688 (11 Børn).

I. 1) **Servât** f. $\frac{1}{2}$ 1648 † $\frac{22}{4}$ 1648.

II. 2) **Jacob** f. $\frac{7}{9}$ 1651 ~ 1. m. **Anne Sørensdatter Bredekilde** (f. † $\frac{13}{5}$ 1685) ~ 2. **Dorothea Maria Laurenberg** (f. † $\frac{25}{6}$ 91) ~ 3. **Sophie Malene Borch** (f. $\frac{8}{5}$ 65 †) † $\frac{1}{10}$ 1722 (8 Børn).

A. **Julius** f. 1682 ~ 1. $\frac{20}{10}$ 1706 m. **Karen Michelsdatter** (f. †) ~ 2. **Birgitte Lorensdatter** (f. † $\frac{3}{1}$ 21) ~ 3. **Anna Marie Christensdatter** (f. † $\frac{8}{5}$ 1754). † $\frac{30}{5}$ 1747 (3 Børn).

1.) **Jacob** f. $\frac{17}{8}$ 1714 ~ **Anna Andersdatter Dansker** (f. †) † $\frac{9}{2}$ 1762 (10 Børn).

a. **Julius** f. $\frac{11}{6}$ 1740 ~ m. **Johanne Ingeborg Søegaard** (f. †) † $\frac{6}{8}$ 86. (u. Børn).

b. **Andreas Lorenz** f. 43.

c. **Birgitha Ellene** f. 45.

d. **Dorthe** f. $\frac{7}{11}$ 47 † før Faderen.

e. **Søren** f. $\frac{24}{8}$ 49.

f. **Dorothea Barbara** f. $\frac{12}{5}$ 51 † før Faderen.

g. **Johannes Nicolai** f. $\frac{4}{6}$ 54.

h. **Christoffer** f. $\frac{11}{9}$ 59 † $\frac{19}{9}$ 59.

i. **Anna Chatarine** f. $\frac{16}{9}$ 56 † før Faderen.

k. **Jacobina Catharina** f. 60 † 60.

2. **Anna Catharina** f. $\frac{27}{7}$ 1718 ~ $\frac{6}{12}$ 1747 med **Mads Christofforsen Svanning** (f †) †

3. **Johanne** f. $\frac{27}{11}$ 1733.

- B.1) **Ellen Katharine** f. 1680 \sim $^{10}/_7$ 1714. m. **Niels Berthelsen Siegersted** (f. \dagger) \dagger (4 Børn).
1. **Christen** f. $^9/_3$ 1716.
 2. **Elsebeth Kirstine Laurenberg** f. $^6/_6$ 1719 \sim 1. $^{16}/_{12}$ 1739 m. **Jørgen Heeboe** (f. 1709 \dagger $^{17}/_{11}$ 50) \sim 2. $^7/_3$ 1753 m. **Johan Prom** (f. $_{/10}$ 1719 \dagger $^5/_10$ 1795) \dagger $^{31}/_3$ 56 (6 Børn).
 - a¹) **Hans Hjorth** f. 1740.
 - b¹) **Anders** f. 1742.
 - c¹) **Wilhelm Laurenberg** f. 1745.
 - d¹) **Else** f.
 - e¹) **Jørgen Heeboe**.
 - f²) **Johannes Nicolai** f. $_{/1}$ 1756 (se nedenfor).
 3. **Hans** f. 1721.
 4. **Anne Dorothea** f. 22 \sim **Peder Cristensen Aggerup** (f. \dagger $^{29}/_7$ 1784) \dagger $^{22}/_4$ 60.
- C.2) **Sebastian Mathias** f. $^{18}/_4$ 87 \sim m. **Anne Marie Maij** (f. \dagger) \dagger $^{10}/_5$ 1724 (4 Børn).
1. **Bertel Wilhelm** f. $^{23}/_3$ 1713 \dagger $^{10}/_8$ 1716.
 2. **Christian Laurenberg** f. $^7/_5$ 1715.
 3. **Dorthe Marie** f. $^{20}/_3$ 19.
 4. **Wilhelm Laurenberg** f. $^{12}/_1$ 1722.
- D.2) **Johannes Nicolai** f. $^5/_12$ 88 \sim m. **Barbara Johansdatter Neergaard** (f. 1700 \dagger $^{19}/_{11}$ 1784) \dagger $^{18}/_9$ 1759 (4 Børn).
1. **Johan** f. $_{/10}$ 1719 \sim 1. $^7/_3$ 1754 m. **Elsebeth Kirstine Laurenberg** (f. $^6/_6$ 1719 \dagger $^{31}/_3$ 56) \sim 2. **Charlotte Sophie Amalie Lyster** (f. \dagger $^{22}/_6$ 96) \dagger $^5/_10$ 95 (6 Børn).
 - a.1) **Johannes Nicolai** f. $_{/1}$ 56.
 - b.2) **Lucia Henriette** f. $^8/_5$ 61 \dagger 1836.
 - c.2) **Stine Marie** f. $^{35}/_8$ 62 \dagger $^4/_1$ 63.
 - d.2) **Laurentia Marie** f. $^{14}/_{12}$ 63 \dagger $^{14}/_3$ 66.
 - e.2) **Andreas Stibolt** f. $^{16}/_4$ 65 \dagger $^{15}/_7$ 65.
 - f.2) **Laurs** f. $^{22}/_8$ 66 \sim $^6/_12$ 99 m. **Christine Schwartz** (f. $^{11}/_6$ 78 \dagger) \dagger $^{13}/_3$ 1843. 3 Børn.
 2. **Jacob**.
 3. **Sebastian Laurenberg** f. \sim $^{15}/_2$ 65 m. **Maren Mortensdatter** (f. \dagger) \dagger (5 Børn).
 4. **Dorothea Marie** f. \sim 1. 49 m. **Peter Sigwartzen Neergaard** (f. $_{/10}$ 15 \dagger $^{20}/_6$ 53) \sim 2. m. **Jens Weybel Roed** (f. \dagger) \dagger (8 Børn).
- E.2) **Dorothea Wulff** f. $^2/_7$ 90 \sim $^{17}/_{11}$ m. **Hans Andersen Hjorth** (f. \dagger $^{12}/_3$ 39) \dagger (u Børn).

- F.³) **Dorothea Marie** f. $\frac{1}{4}$ 1692 ~ m. **Henrich Sørensen** (f. \dagger) \dagger $\frac{5}{8}$ 1775 (3 Børn).
1. **Sophie** f. 17 \dagger $\frac{19}{1}$ 90.
2. **Povel Biie** f. $\frac{20}{7}$ 21.
3. **Jacob Borch** f. $\frac{22}{12}$ 22 ~ 65 m. **Kristiane Sofie Gymocs** (f. $\frac{15}{6}$ 23 \dagger $\frac{6}{5}$ 1800) \dagger $\frac{4}{11}$ 1801 (u Børn).
G. **Christen Glob** f. $\frac{1}{6}$ 94.
H. **Gerhard** f. .
- III. **Wolff** f. $\frac{26}{8}$ 53 \dagger $\frac{8}{7}$ 56.
IV. **Niels Johan Servâtus** f. $\frac{9}{2}$ 56 \dagger $\frac{13}{11}$ 1735.
V. **Elsa Katharina Gerharda** f. $\frac{28}{3}$ 1658 ~ $\frac{28}{6}$ 1676 m. **Iver Peder-
sen Munk** (f. \dagger $\frac{22}{4}$ 94) \dagger (5 Børn).
A. **Margrethe** f. $\frac{8}{4}$ 77 \dagger $\frac{18}{7}$ 77.
B. **Peder** f. $\frac{28}{5}$ 78.
C. **Samuel** f. $\frac{1}{12}$ 80.
D. **Ancher Samuel** f. $\frac{25}{4}$ 83.
E. **Anna Margrethe** f. $\frac{5}{8}$ 86.
- VI. **Borchardt (Gerhardt) Wolff** f. $\frac{26}{2}$ 60 ~ m. **Maren Niels-
datter** (f. \dagger) \dagger
- VII. **Mansvetus Daniel** f. $\frac{2}{9}$ 61 \dagger $\frac{14}{11}$ 86.
- VIII. **Albertus Recordatus** f. $\frac{22}{8}$ 64 ~ 91 m.
 \dagger c. 1714? (mindst 1 Barn).
- IX. **Esaias Wilhelmus** f. $\frac{30}{4}$ 66 ~ $\frac{13}{13}$ 1700 m. **Inger Sophie Paust**
f. \dagger) \dagger c. 24 (u Børn).
- X. **Mette Marie** f. $\frac{6}{9}$ 68 \dagger $\frac{10}{4}$ 83.
- XI. **Janus Samuel** f. $\frac{6}{4}$ 70 \dagger $\frac{17}{7}$ 70.